

Конвергентно-регуляторні органи управління інформаційною сферою за кордоном

Італія

В Італії ще у 1997 р. рішенням парламенту було утворено незалежний орган – *AGCOM (Autorita per le Garanzie nelle Comunicazioni – Регулюючий орган з питань комунікацій)*, із широкими регуляторними та наглядовими повноваженнями у сфері телекомунікацій, телерадіомовлення, а також видавничій сфері. AGCOM складається з голови, Ради, Комісії з інфраструктури та мережі і Комісії з послуг та продуктів (колегіальних органів). Про свою діяльність AGCOM звітує перед парламентом Італії, який призначає його склад. Головними завданнями AGCOM є забезпечення справедливої конкуренції між учасниками ринку та захист прав користувачів, а також їхніх основних свобод, зокрема шляхом: здійснення лібералізації телекомунікаційного сектору, а також його регулювання, нагляд і вирішення спорів; раціоналізації використання ресурсів галузі; застосування антимонопольного законодавства в інформаційній сфері; управління «Єдиним реєстром операторів зв'язку»; захисту авторських прав у комп'ютерній та аудіовізуальної індустрії; здійснення нагляду за якістю і методами розподілу продуктів та послуг, включаючи рекламу; вирішення спорів між операторами і користувачами тощо.

Окрім того, у структурі виконавчої влади Італії до 2008 р. функціонувало окреме Міністерство з комунікацій, проте рішенням уряду С. Белрусконі воно було реорганізовано в *Dipartimento per le comunicazioni (Департамент з комунікацій)* у складі Міністерства економічного розвитку. Департамент з комунікацій займається плануванням, координацією, моніторингом заходів у сфері теле- радіо, електронних комунікацій та технологій. Зокрема до його функцій віднесено: просування, розвиток та регулювання галузі зв'язку, видача сертифікатів дозволу, а також планування, контроль, нагляд та застосування санкції; питання, пов'язані з радіо- і телемовленням; моніторинг, контроль і перевірка дотримання стандартів якості і зобов'язань у сфері електронних комунікацій, зокрема щодо надання універсальних послуг; регулювання поштового сектору; розподіл прав на використання частот і номерів; питання мережевої безпеки; наукові дослідження у сфері зв'язку та інформаційно-комунікаційних технологій; визначення стандартів якості послуг у сфері ІКТ тощо.

Великобританія

У Великобританії як конвергентний незалежний «супер-регулятор» для контролю за медіа-каналами, що здійснюють мовлення на цифровій платформі, у грудні 2003 р. було утворено *Ofcom (The Office of*

Communications – Офіс з питань комунікацій), шляхом передавання йому повноваження п'яти державних органів – Комісії зі стандартів мовлення, Незалежної комісії з телебачення, Управління по телекомунікаціях, Радіо органу, а також Агентства з радіозв'язку. Ofcom має широкі повноваження у сфері телебачення, радіо, телекомунікацій та поштового зв'язку. Зокрема, відповідає за управління, регулювання, призначення та ліцензування радіочастотного ресурсу Великобританії, а також ліцензування всіх комерційних теле- та радіомовників, мобільного зв'язку, приватних мереж зв'язку, бездротових пристроїв та визначає «Загальні правила» (стосовно таких питань, як телефонна нумерація, аварійно-рятувальна служба, продаж, маркетинг та взаємозв'язок стандартів тощо). Одночасно Ofcom виконує й антимонопольні функції у сфері телекомунікацій.

Поруч із Ofcom у структурі уряду Великобританії функціонує *DCMS (The Department for Culture, Media & Sport – Департамент з питань культури, ЗМІ і спорту)*, який відповідає в інформаційній сфері за державну політику щодо діяльності ЗМІ, зокрема телерадіомовлення та Інтернету, мобільного зв'язку, інформаційно-телекомунікаційних технологій та широкосмугової індустрії, а також запровадження цифрової економіки. Серед завдань DCMS: сприяння забезпеченню послугами швидкого широкосмугового доступу до Інтернету всіх користувачів; сприяння покращенню якості та охопленню мобільного голосового телефонного зв'язку і передачі даних; сприяння роботі ЗМІ та виробників вітчизняного контенту шляхом фінансових стимулів та скорочення регулюючих норм та правил; визначення політики для суспільного мовлення тощо.

США

У США *FCC (Federal Communication Commission – Федеральна комісія з питань комунікацій)* як незалежне агентство уряду США було утворено в 1934 р. FCC регулює діяльність радіо- та телекомпаній, а також діяльність із дротового, супутникового і кабельного мовлення. До компетенції FCC віднесено: сприяння розвитку конкуренції, інновацій та інвестицій у сфері широкосмугових послуг та споруд; підтримка економіки країни шляхом забезпечення відповідного конкурентного середовища для розгортання комунікаційної революції; заохочення найефективнішого використання частот на національному та міжнародному рівнях; перегляд регулювання ЗМІ, з огляду на розвиток новітніх технологій, з метою забезпечення їх різноманітності та процвітання; забезпечення лідерства в зміцненні оборонної інфраструктури країни тощо.

Поруч із FCC до управління інформаційною сферою долучено *NTIA (The National telecommunications and Information Administration – Національне*

управління з телекомунікацій і інформації), яке функціонує в структурі Міністерства торгівлі. NTIA, як орган виконавчої влади, у своїй діяльності концентрується на виробленні інформаційної та телекомунікаційної політики, відповідних програм та правил, а також представляє федеральний уряд США на внутрішніх і міжнародних телекомунікаційних та інформаційних заходах. NTIA відповідальне за розробку та реалізацію політики у сфері інтернет-економіки та інтернет-користування (зокрема збереження конфіденційності, захисту авторських прав, забезпечення кібербезпеки, розширення широкосмугового доступу тощо), а також у сфері радіочастотного ресурсу.

Канада

У Канаді з 1968 р. функціонує *CRTC* (*Canadian Radio-television Telecommunications Commission* – Комісія Канади з питань радіо, телебачення і телекомунікацій), яка є незалежною громадською організацією, що регулює та контролює канадське мовлення й телекомунікаційні системи. З огляду на свій статус, CRTC функціонує задля задоволення потреб та інтересів насамперед громадян, а також – промисловості й уряду держави. Про свою діяльність CRTC звітує перед парламентом через міністра з питань канадської спадщини.

CRTC контролює і регулює понад 2 тис. мовників, у тому числі теле- та радіомовників (AM і FM радіо), постачальників послуг, а також телекомунікаційних операторів, зокрема телефонні компанії. До повноважень CRTC належать: видача, продовження та внесення змін до ліцензій на мовлення; прийняття рішень щодо злиття, поглинання та зміни форми власності в галузі телерадіомовлення; затвердження тарифів і певних угод для телекомунікаційної галузі; видача ліцензій на послуги міжнародного зв'язку, тим операторам, чії телефонні мережі дають можливість користувачам здійснювати й приймати дзвінки за межами Канади; заохочення конкуренції на телекомунікаційних ринках; реагування на запити з приводу мовлення та телекомунікаційних питань.

Окрім CRTC у Канаді в структурі Міністерства промисловості функціонує *SITT* (*A sector of Spectrum, Information Technologies and Telecommunications* – Сектор з інформаційних технологій та телекомунікацій), завданням якого є прискорення економічного зростання Канади та інновацій через розвиток і використання інформаційних і комунікаційних технологій та радіочастотного ресурсу, сприяння їх стратегічному використанню у всіх секторах економіки, електронної комерції та забезпечення лідерство в стратегічних галузях ІКТ. SITT реалізує свої завдання шляхом розробки та провадження телекомунікаційної політики та

законодавства, встановлення технічних стандартів і правил; забезпеченням справедливого та вільного доступу до широкосмугового Інтернету; ефективного та раціонального використання радіочастотного ресурсу та супутниково-орбітальних ресурсів; упорядкуванням та розвитком телекомунікаційної інфраструктури тощо.

Грузія

У Грузії в липні 2000 р. було створено *GNCC (Georgian National Communication Commission – Грузинську Національну комісію з комунікацій)*, як незалежний недержавний регулюючий орган з ліцензування та нагляду за діяльністю телекомунікаційних і радіомовних компаній у рамках національної території. GNCC є повністю незалежним органом, що не підпорядкований державній вертикалі. Зокрема GNCC не отримує жодного фінансування з державного бюджету, а фінансується за рахунок регулювання зборів, що сплачуються компаніями та операторами зв'язку за використання радіочастотного грузинського ресурсу. Такий формат обумовлений прагненням Грузії убезпечити діяльність GNCC від політичного тиску будь-якого роду, від впливу і незаконного втручання органів державної влади чи інших осіб.

GNCC складається з п'яти членів, які призначаються президентом Грузії та схвалюються парламентом. Основними функціями GNCC є: забезпечення добросовісної конкуренції у секторі електронних комунікацій та мовлення; видача та анулювання дозволів та ліцензій на здійснення зв'язку та мовлення, нагляд за їх додержанням; визначення та розподілу національного телерадіочастотного ресурсу, сертифікація електронного зв'язку та мовлення; стандартизації, метрологічного забезпечення послуг тощо; контроль та обмеження несанкціонованого доступу та неліцензійного використання радіочастот та засобів електронної комунікації в Грузії; посередництво у вирішенні спорів між учасниками ринку електронних комунікацій та мовлення в Грузії; контроль за дотриманням законодавства Грузії в інформаційній сфері (зокрема законів «Про мовлення», «Про авторські права», «Про захист неповнолітніх від шкідливого впливу», «Про рекламу» та «Про державну таємницю» тощо).

Австралія

Схожим шляхом пішла й Австралія, яка в липні 2005 р. утворила *АСМА (The Australian Communications and Media Authority – Орган регулювання у сфері комунікацій і засобів масової інформації Австралії)* шляхом злиття двох органів – АСА (Australian Communications Authority – органу регулювання у сфері телекомунікацій Австралії) та АВА (Australian Broadcasting Authority – органу регулювання телерадіомовлення Австралії).

АСМА утворений також як конвергентний регулятор чотирьох вимірів: телекомунікацій, радіомовлення, радіозв'язку та Інтернету.

Перед АСМА стоїть завдання щодо забезпечення відповідних законодавства, правил, норм і кодексів для ЗМІ Австралії, які ефективно й дієво служили б суспільним інтересам. Серед обов'язків АСМА: розробка нормативної бази; розгляд галузевих стандартів та кодексів; розробка більш гнучкого ліцензування; розробка та адміністрування баз даних розвідки про спам; вивчення передового досвіду з розгляду питань регулювання та реформи; розробка та реалізація національної освітньої програми кібербезпеки; управління доступом до радіочастотного спектра шляхом ліцензування радіозв'язку; регулювання використання радіочастотного спектра та допомогу у зведенні до мінімуму перешкод радіозв'язку; регулювання дотримання відповідного законодавства, ліцензійних умов, зводів практичних правил, стандартів, гарантій обслуговування та інших гарантій; представлення інтересів Австралії на міжнародному рівні; інформування промисловості та споживачів про регулювання комунікацій. Також АСМА відповідає за регулювання онлайн-контенту, включаючи Інтернет і мобільний контент, на предмет виявлення та блокування інформації, яка вважається образливою або незаконною. АСМА збирає дохід від імені уряду Австралії через податки, збори та ліцензійні платежі у сфері радіомовлення, радіозв'язку та телекомунікацій.

Поруч з АСМА в структурі уряду Австралії функціонує DBCDE (*The Department of Broadband, Communications and the Digital Economy – Департамент широкосмугового зв'язку та цифрової економіки*), завданням якого є сприяння розробці динамічної, стійкої і конкурентоспроможної цифрової економіки шляхом розбудови швидкої та доступної цифрової телекомунікаційної інфраструктури, забезпечення широкосмугового зв'язку та мовлення; координації переходу від аналогового до цифрового телебачення та підвищення якості й різноманітності контенту в секторі мовлення; забезпечення «розумної ціни» за отримання основних послуг зв'язку; сприяння інноваційній діяльності у сфері інформаційно-комунікаційних технологій; дослідження і робота з бізнесом з вирішення конкретних питань, зокрема забезпечення кібербезпеки користувачів; створення відповідної нормативно-правової бази тощо (*Конах В. Національний інформаційний простір України: проблеми формування та державного регулювання. Аналітична доповідь. – К.: НІСД, 2013. – С. 39–45*).